

Regionų komiteto nuomonė. ES tarptautinio bendradarbiavimo mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje stiprinimas ir koncentravimas

(2013/C 139/09)

REGIONŲ KOMITETAS

- atkreipia dėmesį į tai, kad vietos ir regionų valdžios institucijos turi atlikti svarbų vaidmenį Europos mokslinių tyrimų erdvėje (EMTE). Regionai ir miestai savo teritorijose suburia pagrindinius inovacijų trikampio dalyvius – įvairius mokslo bendruomenės, universitetų, mokslinių tyrimų atstovus ir keletą ekonominės ir pramonės srities bendruomenių iš skirtingų inovacijų vertės grandinių ir vertės tinklų. Tai svarbūs regioninių mokslinių tyrimų ir inovacijų strategijų kūrėjai, kuriantys tinkamas pamatines sąlygas novatoriškai aplinkai;
- palankiai vertina aiškią komunikato nuorodą į septintosios bendrosios programos specialiosios programos „Pajėgumai“ priemonių regioninį ir tarptautinį pobūdį ir ragina kitą programavimo laikotarpį užtikrinti didesnę tarptautinio bendradarbiavimo mokslinių tyrimų srityje matomumą, atsižvelgiant į teigiamą programos „Žinių regionai“ patirtį ir ją susiejant su būsimois EMTE-NET iniciatyvomis;
- pabrėžia, kad tarptautinis bendradarbiavimas turi remtis bendrais mokslinių tyrimų sąžiningumo, lyčių aspekto, įmonių socialinės atsakomybės, laisvos prieigos ir intelektinės nuosavybės principais. Neturi būti pamirštas ir klimato ir aplinkos aspektas, kuris lemia „tvarų vystymąsi“;
- pabrėžia regioninę mokslinių tyrimų infrastruktūros, įskaitant e. infrastruktūrą, svarbą ir didelę (galimą) naudą. Infrastruktūra suteikia galimybes (didelio efektyvumo informatikos ir ryšių išteklius, nuotolines priemones ir duomenis), būtinas vykdyti pasaulinio masto bendradarbiavimą mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje, nepaisant šalies ir geografinės padėties.

Pranešėjas	Markku MARKKULA (FI/ELP), Espo miesto tarybos narys
Pamatinis dokumentas	Komisijos komunikatas Tarybai, Europos Parlamentui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „ES tarptautinio bendradarbiavimo mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje stiprinimas ir koncentravimas. Strateginis požiūris“
	COM(2012) 497 final

I. POLITINĖS REKOMENDACIJOS

REGIONŲ KOMITETAS

Aktualumas vietos ir regionų valdžios institucijoms ir RK

1. atkreipia dėmesį į tai, kad vietos ir regionų valdžios institucijos turi atlikti svarbų vaidmenį Europos mokslinių tyrimų erdvėje (EMTE). Regionai ir miestai savo teritorijose suburia pagrindinius inovacijų trikampio dalyvius – įvairius mokslo bendruomenės, universitetų, mokslinių tyrimų atstovus ir keletą ekonominės ir pramonės srities bendruomenių iš skirtingų inovacijų vertės grandinių ir vertės tinklų. Tai svarbūs regioninių mokslinių tyrimų ir inovacijų strategijų kūrėjai, kuriantys tinkamas pamatines sąlygas novatoriškai aplinkai. Jie atlieka svarbų vaidmenį regione formuodami novatoriškumui ir naujų verslumo galimybių paieškai palankią aplinką. Be to, dažnai regionų ir vietos administracijos turi įstatymų leidžiamąją galią ir administruoja moksliniams tyrimams, inovacijoms ir internacionalizavimui skirtus finansinius išteklius;

2. vietos ir regionų valdžios institucijos yra svarbūs suinteresuotieji subjektai ne tik tarptautinio bendradarbiavimo srityje, bet ir koordinuojant mokslinių tyrimų ir inovacijų veiklą. Jų politika daro didelį poveikį vystant mokslinių tyrimų infrastruktūrą ir kuriant novatorišką aplinką (universitetai, technologijų centrai, verslo inkubatoriai, mokslo parkai ir rizikos kapitalui palankios sąlygos), kuri gali pritraukti mokslininkus ir novatorius ir sudaryti būtinas realias sąlygas stabiliam intelektinio kapitalo augimui.

Bendrosios pastabos

3. pripažįsta, kad komunikatas atitinka subsidiarumo principą, t. y. siūlomų priemonių tikslų valstybės narės negali iki galo pasiekti pačios laikydamosi savo nacionalinių konstitucinių nuostatų, o ES lygmens veiksmai gali atnešti akivaizdžią naudą. Kad tarptautinių mokslinių tyrimų ir inovacijų veikla padarytų didžiausią poveikį ir sykiu būtų išvengta brangiai kainuojančio pastangų skaidymo, Sąjunga turėtų ne tik atverti „Horizontą 2020“, bet ir papildomai numatyti tikslinių veiksmų, kurie užtikrintų optimalų mastą ir apimtį;

4. primena, kad tarptautinis žinių ir inovacijų vaidmuo pasauliniuose vertės tinkluose vis didėja ir pritaria, kad labai svarbu mąstyti globaliai, o veikti – vietos mastu;

5. primena, kad strategijoje „Europa 2020“ pabrėžiama mokslinių tyrimų inovacijų svarba skatinant pažangų, tvarų ir integracinį augimą. „Inovacijų sąjungoje“, kuri yra strategijos „Europa 2020“ dalis, atkreipiamas dėmesys į svarbų tarptautinio bendradarbiavimo vaidmenį išnaudojant Europos inovacijų potencialą;

6. pabrėžia, kad tarptautinis bendradarbiavimas yra labai svarbus įgyvendinant EMTE ir jos penkias pagrindines sritis;

7. palankiai vertina aiškią komunikato nuorodą į septintosios bendrosios programos specialiosios programos „Pajėgumai“ priemonių regioninį ir tarptautinį pobūdį ir ragina kitą programavimo laikotarpį užtikrinti didesnę tarptautinio bendradarbiavimo mokslinių tyrimų srityje matomumą, atsižvelgiant į teigiamą programos „Žinių regionai“ patirtį ir ją susiejant su būsimois EMTE-NET iniciatyvomis;

8. remia plataus užmojo biudžetą, skirtą programai „Horizontas 2020“, ir primena, kad būtina sinergija su kitomis finansinėmis priemonėmis, susijusiomis su internacionalizavimu. Bus svarbios tinkamos „Horizontas 2020“ priemonės bendradarbiavimui su ES nepriklausančiomis šalimis;

9. palankiai vertina visapusiškas Europos Komisijos pastangas rengiant aiškias, glaustas ir išsamias nuostatas, kuriomis bus remiamasi Europoje ieškant strategiškesnio požiūrio į glaudesnę tarptautinį bendradarbiavimą mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje;

10. teigiamai vertina komunikate pateiktą gerai struktūruotą ir glaustą tarptautinio mokslinio bendradarbiavimo instrumentų ir (potencialių) partnerių apžvalgą;

11. pabrėžia, kad tarptautinis bendradarbiavimas visuomet turi suteikti pridėtinę vertę ES;

12. pabrėžia, kad tarptautinis bendradarbiavimas turi remtis bendrais mokslinių tyrimų sąžiningumo, lyčių aspekto, įmonių socialinės atsakomybės, laisvos prieigos ir intelektualinės nuosavybės principais. Neturi būti pamirštas ir klimato ir aplinkos aspektas, kuris lemia „tvarų vystymąsi“;

13. išskiria tris komunikate nurodytus visaapimančius regioninės svarbos aspektus, t. y. mokslinių tyrimų diplomatiją, pažangiąją specializaciją ir mokslinių tyrimų infrastruktūrą.

Būtina mokslinių tyrimų, technologijų plėtros ir inovacijų pridėtinė vertė

14. įsitikinęs, kad jeigu daugybė valstybių narių ir regionų siūlomų iniciatyvų nebus koordinuojamos su kitomis valstybėmis narėmis, kartais atsiras tokių iniciatyvų, kurios nebus tarpusavyje susijusios ir nepadės užtikrinti būtinos kritinės masės. Todėl svarbu užtikrinti tinkamą Europos mokslinių tyrimų ir inovacijų darbotvarkės bei nacionalinių ir regioninių inovacijų strategijų koordinavimą;

15. pripažįsta, kad būtina toliau derinti pavienių valstybių narių veiklą tarptautinio bendradarbiavimo srityje, ir, esant tokioms aplinkybėms, bendradarbiavimas su regionais gali duoti pridėtinės vertės. Patys regionai ir miestai turi būti suinteresuoti konkrečiai paremti EMTE ir, pasinaudodami savo vieni-jančiu vaidmeniu „trigubo sraigto“ struktūroje, padėti sukurti pamatines sąlygas pritraukti tarptautines investicijas į mokslinius tyrimus ir privilioti kompetentingus užsienio mokslininkus;

16. Europa, norėdama tapti svarbiu veikėju pasaulio arenoje, didžiausią dėmesį turi skirti novatoriškų sprendimų, kurie padėtų spręsti visuomenei kylančias problemas, paieškai. Todėl Regionų komitetas pabrėžia, kad svarbu laikytis į rinką ir į paklausą orientuoto požiūrio bei didelį dėmesį skirti esminiam MVĮ vaidmeniui mokslinius tyrimus (tarptautinius) paverčiant prietaikomis ir užtikrinant jų tiekimą į rinką;

17. pabrėžia Europos nacionalinėms vyriausybėms, regionų ir vietos valdžios institucijoms tenkantį vaidmenį siekiant, kad Europa taptų didele integruota erdve, galinčia konkuruoti globalizuotame pasaulyje ir pradėti dialogą su pramoninėmis šalimis (pavyzdžiui, JAV ir Japonija), naujomis besiformuojančios rinkos ekonomikos šalimis (pavyzdžiui, BRIC valstybėmis), kaimyninėmis ir besivystančiomis šalimis;

18. ragina tiksliau apibrėžti komunikate vartojamą „regiono“ sąvoką, regionas gali būti laikomas tiek supranacionaliniu, tiek ir subnacionaliniu subjektu;

19. mano, kad regionų padėtis yra privilegijuota ir jie gali mokslinių tyrimų ir inovacijų veiklą susieti su horizontaliąja ir temine politika: valdyti savo teritorijas, rūpintis aplinkosaugos ir saugumo klausimais, rengti planus ir teikti paslaugas – pridėtinė vertė gali būti kuriama naujų idėjų, metodų ir inovacinių technologijų sprendimų pavidalu.

Pramonės ir MTTPI globalizacija: priemonės ir jų regioninė svarba

20. pripažįsta, kad su pasauline konkurencija susiduria ne tik šalys, bet ir didelės regioninės sistemos, kuriose įsikūrę gyvenvietės, mokslinius tyrimus atliekančios pramonės grupės, verslo tinklai ir verslo parkai: regioninis aspektas skatina konkuruoti ir bendradarbiauti tarptautiniu mastu su panašiomis kitų pasaulio šalių sistemomis;

21. mano, kad „Horizontas 2020“ galėtų suteikti gerą galimybę iš naujo įvertinti galimą regionų vyriausybės vaidmenį ir indėlį kuriant europinę sistemą, galinčią atremti pasaulinę konkurenciją;

22. pabrėžia būtinybę remti daugiapakopio valdymo koncepcijos taikymą tarptautiniam bendradarbiavimui MTTPI srityje – šioje koncepcijoje regionai ir vietos valdžios institucijos, kartu su valstybėmis narėmis ir Sąjunga, galėtų atlikti svarbų vaidmenį;

23. pabrėžia regioninių tinklų svarbą regionų ir vietos valdžios institucijų vykdomam MTTPI srities bendradarbiavimui regioniniu ir tarptautiniu lygmeniu. Regioniniai tinklai suteikia regionų ir vietos subjektams galimybę sukaupti būtiną kritinę idėjų, kompetencijos, finansinių išteklių masę dalyvauti MTTPI bendradarbiavimo procesuose ir prisijungti prie tarptautinės, didelio masto veiklos. Tinklai – galinga priemonė sujungti išteklius, patirtį, žinias ir įvairius gebėjimus. Tinkamai sujungti MTTPI vykdytojai ir jų suinteresuotieji subjektai kuria tarptautiniam bendradarbiavimui palankias ekosistemas, nes reikia vis glaudesnių pasaulinių ryšių ir geriau atsižvelgti į teritorines vietos realijas.

Tarptautinio bendradarbiavimo mokslo ir technologijų srityje strateginis forumas (SFIC)

24. pripažįsta Tarptautinio bendradarbiavimo strateginio forumo pridėtinę vertę padedant optimaliai naudoti nacionalinius, europinius ir pasaulinius išteklius, vengiant veiklos dublimosi;

25. vertina SFIC pastangas, nes šis forumas leidžia tinkamai apžvelgti valstybių narių tarptautinio bendradarbiavimo veiklą, numatytą jų politikoje ir programose;

26. primena, kad regionų ir vietos valdžios institucijos gali svariai prisidėti prie SFIC tuomet, kai jos turi institucinių gebėjimų ir išteklių imtis iniciatyvos ir bendradarbiauti tarptautiniu lygiu. Keletas ES regionų pakankamai aktyviai dirba – sudaromi susitarimai, steigiamos atstovybės užsienyje ir imamasi bendrai finansuojamos veiklos. Europos verslo ir technologijų centrai užsienyje yra tokios už ES ribų įgyvendinamos iniciatyvos, kuriose aktyviai dalyvauja regioniniai subjektai;

27. kadangi Europos regionų bendradarbiavimas su ES nepriklausančiomis šalimis dažnai vyksta nepriklausomai nuo to, ar ES finansavimas yra skiriamas, ar ne, mano, kad reikėtų pagalvoti apie koordinavimo strategiją su SFIC, kad tikslai būtų suderinti ir panašūs;

28. primena, kad, atsižvelgiant į subsidiarumo principą, regionų ir vietos valdžios institucijų padėtis yra tinkamiausia nustatyti mokslinių tyrimų subjektus ir novatoriškas bendroves, kurios, laikydamosi principo „iš apačios į viršų“, sprendžia, ar verta imtis veiklos tam tikrose šalyse ir regionuose ir bendradarbiauti su vietos subjektais;

29. mano, kad svarbu koordinuoti tarptautinės veiklos nacionalinį, federalinį, regioninį ar vietos lygmenį, tačiau valstybės narės (arba regionai, rengiantys ir vykdančios politiką) ir toliau turi likti pagrindiniais atsakingais subjektais šioje srityje; kai yra nustatomi bendri prioritetai, palyginti su ES nepriklausančiomis šalimis ar regionais, Europos bendrų suderintų iniciatyvų pridėtinė vertė yra akivaizdi;

30. mano, kad strateginis požiūris kartu su daugiamečiais planais yra svarbus, tačiau jis negali būti pernelyg griežtas: būtinas lankstumas, kad valstybės narės arba regionai galėtų pagrįstai pakoreguoti skiriamas nacionalines, federalines ar regionines lėšas.

Informacijos kaupimo sistemos

31. prašo, kad jį nuolat informuotų apie pasiūlytą informacijos kaupimo sistemą ir galimybę joje dalyvauti. Ši sistema galėtų tapti pažangiajai specializacijai skirtų strateginių mokslinių tyrimų ir inovacijų darbotvarkių informacijos šaltiniu;

32. pripažįsta, kad pasaulinė mokslinė specializacija ir jos kokybė atveria papildomumo principu paremtas tarptautinio bendradarbiavimo galimybes, ir palankiai vertina komunikate nurodytas pastangas nustatant stipriąsias ir silpnąsias mokslo srities puses supranacionaliniu lygiu;

33. ragina šią padėties analizę vykdyti ir subnacionaliniu lygiu ir, esant galimybei, remtis esamomis informacijos sistemomis; atkreipia dėmesį į tai, kaip svarbu keistis žiniomis su partneriais visame pasaulyje dėl tokių informacijos sistemų, kaip Europos ERA-WATCH arba Šiaurės Amerikos STAR metrics, COMETS ir ORCHID duomenų bazės, konfigūravimo ir naudojimo;

34. pripažįsta tokių informacinių sistemų potencialą nustatant lyginamuosius (technologinius) pranašumus ir suteikiant informacijos apie sinergijas, papildomumą ir partnerystes, kurią galima panaudoti rengiant pažangiosios specializacijos strategijas; regionams, kurie norėtų bendradarbiauti su ne ES regionais arba šalimis, tokios informacinės sistemos galėtų

būti naudingos rengiant savo pažangiosios specializacijos strategijas;

35. primena, kad tarpusavyje sujungti europiniai tinklai, veikiantys kaip tinklais sujungta bendruomenė, nuolat gerinantys savo veiklą, nes atliekama pasiūlymų tarpusavyje peržvalga, palyginimu grindžiamas mokymasis iš kitų, nuolatinė lyginamoji analizė ir kuriami Europos inovacijų geografiniai žemėlapiai, gali įnešti svarų indelį.

Kiti regioninės svarbos visaapimantys klausimai

36. pripažįsta, kad mintis dėmesį skirti toms temoms, kuriose tarptautinis bendradarbiavimas atneša pokyčių, yra konstruktyvi, ypač pasaulinėje mokslinių tyrimų infrastruktūroje. Mokslinių tyrimų diplomatija ir specializacija yra taip pat svarbūs klausimai ES tarptautinės mokslinių tyrimų ir inovacijų veikloje;

37. primena, kad pasauliniai bendradarbiavimo modeliai, pagrįsti atviromis inovacijomis, internetu ir elektroniniais socialiniais tinklais, branduolių bendra tarptautine veikla, bendromis technologijų platformomis, „gyvosiomis laboratorijomis“ ir bendruomenių bendradarbiavimo iniciatyvomis, yra fantastiškos priemonės atvirai ir bendradarbiavimu pagrįstai tarptautinei veiklai vykdyti.

Mokslinių tyrimų infrastruktūra

38. sutinka, kad strateginių mokslinių tyrimų infrastruktūrų plėtojimas yra neatsiejamas nuo tarptautinio bendradarbiavimo matmens. siekiant stiprinti teritorijų inovacijų potencialą pasaulyje labai svarbu sukurti darnią (fizinę ir nefizinę) infrastruktūrą;

39. pabrėžia regioninę mokslinių tyrimų infrastruktūros, įskaitant e. infrastruktūrą, svarbą ir didelę (galimą) naudą. Infrastruktūra suteikia galimybes (didelio efektyvumo informatikos ir ryšių išteklius, nuotoline priemonės ir duomenis), būtinas vykdyti pasaulinio masto bendradarbiavimą mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje, nepaisant šalies ir geografinės padėties;

40. primena, kad pasaulinė e. infrastruktūra yra svarbi skaitmeninės Europos mokslinių tyrimų erdvės dalis, atvira kitoms pasaulio šalims: tokia infrastruktūra gali svariai prisidėti prie pasaulinių mokslinių tyrimų problemų sprendimo;

41. rekomenduoja, rengiant Europos mokslinių tyrimų infrastruktūros strategijų forumo planą, konsultuotis su regionais ir vietos valdžios institucijomis.

Mokslinių tyrimų diplomatija

42. pripažįsta, kad tarptautinis bendradarbiavimas mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje yra svarbi švelniosios galios priemonė ir mechanizmas, padedantis pagerinti santykius su svarbiomis valstybėmis ir regionais;

43. pabrėžia mokslinių tyrimų diplomatijos vaidmenį, visų pirma, bet ne tik, užtikrinant naujosios Europos kaimynystės politikos vietos ir regionų matmenį. Dviejų regionų mokslinių tyrimų ir technologijų partnerystė su besivystančiomis šalimis gali praturtinti Sąjungos išorės politiką ir priemones – kuriama partnerystė, skatinanti tvarią plėtrą, kad būtų sprendžiamos pasaulinės problemos;

44. primena, kad tarptautinis bendradarbiavimas su pramoninėmis šalimis ir besiformuojančios ekonomikos šalimis mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje gali atverti verslo galimybes ir naujas rinkas verslininkams, regionų ir vietos subjektams. ERA-Watch duomenų bazė, kurioje sukaupta informacija apie šalių tarptautinio bendradarbiavimo mokslo ir technologijų srityje internacionalizavimą, gali padėti regionams nustatyti mokslinių tyrimų ir inovacijų temas, taip pat tuos ES nepriklausančius regionus, su kuriais bendradarbiavimas šioje srityje gali būti abipusiai naudingas.

Specializacija

45. primena mokslinės specializacijos potencialą, kuris gali atverti papildomumo principu paremtas galimybes tarptautiniam bendradarbiavimui;

46. atkreipia dėmesį į labai didelę pažangiosios specializacijos strategijų (S3) tarptautinio matmens svarbą, nes tai veiksny, lemiantis papildomas investicijas ir galimybes ir Europos regionams, ir trečiosiomis šalims;

Pasaulio visuomenės uždaviniai

47. pripažįsta, kad pasaulinis bendradarbiavimas mokslo ir inovacijų srityje yra svarbus ir kad „Horizontas 2020“ gali suteikti galimybę veiksmingai mokliškai reaguoti į pasaulinius uždavinius;

48. pabrėžia svarbų regionų galimą indėlį sprendžiant visuomenės uždavinius, pasitelkiant politiką, suderintas programas ir bendrą veiklą, kurias generuoja sinergija su nacionalinėmis ir ES išorės priemonėmis;

49. primena regionų ir vietos valdžios institucijų – įtakingų subjektų – svarbą veiksmingoms ir efektyvioms mokslinių tyrimų ir inovacijų ekosistemoms, kur branduoliai ir geriausios europinės žinios (vietos universitetai, pramonė, MVĮ, regioninės mokslinių tyrimų ir plėtros agentūros, kt.) gali skatinti paklausa ir galimybėmis paremtas inovacijas, spręsti realaus pasaulio problemas ir pagrindinius tarptautinius visuomenės uždavinius.

2013 m. balandžio 12 d., Briuselis

*Regionų komiteto
Pirmininkas*

Ramón Luis VALCÁRCEL SISO